

Kartläggning av jämställdhetsarbetet i Sveriges kommuner.

Kort rapport från Feministiskt initiativ, mars 2012.

Feministiskt initiativ

Innehåll

1 Inledning...sid 2

2 Sammanfattning av resultat och slutsats...sid 2

3 Genomförande... sid 3

4 Resultat... sid 4

5 Reflektion och slutsats... sid 4

6 Fakta... sid 6

Bilaga 1... sid 8

Bilaga 2... sid 10

**Feministiskt initiativ
Box 498
101 29 Stockholm
info@feministisktinitiativ.se
Presstel 0706-100 191**

1 Inledning

Feministiskt initiativ utmanar den nationella självbilden som säger att vi har kommit så långt när det gäller jämställdhet. Samhällets olika maktstrukturer är avgörande för vilka olika villkor vi har. Jämställdhet är en demokratisk kvalitetsfråga liksom en jämlikhetsfråga.

Demokratisk legitimitet handlar om delad makt och ökad kunskap. Jämställdhet och antidiskriminering går in i alla politikområden, allt från socialförsäkringsområdet, arbetsmarknad, skatter, skola, kultur, idrott, miljö osv. För att vi ska kunna fortsätta det demokratiska utvecklingsarbetet och nå målet om ett jämställt samhälle fritt från diskriminering, behöver jämställdhetspolitiken en tydlig politisk ledning.

I Sverige finns det 290 kommuner och 20 landsting. För att kunna uppnå ett samhälle som bygger på jämställdhet måste kommunerna och landsting beakta jämställdhetsperspektivet fullt ut i sin politik, i sin organisation och i sitt praktiska handlande. Kommuner och landsting har ett stort ansvar som arbetsgivare för genomförandet av reell jämställdhet. Det måste även garanteras att alla flickor och pojkar, kvinnor och män, som bor i landets kommuner och landsting ska mötas av en jämställd verksamhet och vara säkra på att slippa bli diskriminerade.

2006 undertecknade SKL den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR). CEMR är riktad till Europas kommuner och regioner. Dessa uppmanas att underteckna den, att offentligt ta ställning för jämställdhetsprincipen och att inom sina områden verkställa sina åtaganden enligt deklARATIONEN. Efter SKL:s undertecknande skickade SKL en uppmaning till alla Sveriges kommuner och landsting att också underteckna. Enligt SKL har 70 kommuner och 13 landsting undertecknat deklARATIONEN.

För att se hur arbetet med jämställdhet ser ut i kommunerna har vi genomfört en undersökning av de 70 kommuner som undertecknat CEMR deklARATIONEN. (se bilaga 2)

2 Sammanfattning av resultat och slutsats:

Skralt med handlingsplaner för CEMR. 22 kommuner saknar handlingsplaner för jämställdhet, trots att de genom att underteckna CEMR deklARATIONEN för jämställdhet har förbundit sig att arbeta strukturerat med jämställdhet. Av 70 kommuner som undertecknat den europeiska CEMR deklARATIONEN svarade endast 34 kommuner på vår enkät. Av dessa 34 har 22 kommuner inte upprättat handlingsplaner. 15 av dessa undertecknade deklARATIONEN mellan åren 2006-2009. En handlingsplan ska upprättas senast inom 2 år och ska innehålla alla delar av deklARATIONEN med tidsmässiga prioriteringar.

Två kommuner svarade ja på frågan om de har upprättat en handlingsplan och bifogade policydokument för mångfald och likabehandling. En förutsättning för att kunna arbeta strukturerat och resultatutriktat med jämställdhet är att kommunen använder sig av könsuppdelad statistik bland annat för att synliggöra och värderar effekter och konsekvenser av politiska beslut för kvinnor, män, flickor och pojkar. Trots detta använder sig inte alla kommuner av detta, utan 11 kommuner saknar könsuppdelad statistik.

Feministiskt initiativ drar fyra slutsatser av undersökningsresultatet:

- Goda intentioner räcker inte: Arbetet med jämställdhet ser väldigt olika ut i kommunerna. Jämställdhet är en kunskapsfråga. Det krävs ledande politiker som prioriterar frågan och det krävs regelbundna utbildningsinsatser för all personal, på alla nivåer.**
- Det saknas tydlighet: 11 kommuner saknar könsuppdelad statistik. För att värderar effekter och konsekvenser av politiska beslut för kvinnor, män, flickor och pojkar är det viktigt att också synliggöra hur det ser ut.**
- Projektform inte hållbart: 4 kommuner svarade att de skulle upprätta en handlingsplan nu när det fått projektmedel från SKL. Av SKL:s hemsida att döma finns det fler kommuner som uppbär projektmedel för jämställdhetsarbete. Att förlita sig på att jämställdhetsarbetet ska skötas genom projekt som har en tidsgräns är inte tillräckligt. Finns det inte ett politiskt långsiktigt, systematiskt och kontinuerliga jämställdhetsarbete riskerar det att försvinna när projekten avslutas.**
- Brister i jämställdhetsarbetet: Det framgår av undersökningen att**

ett undertecknande av CEMR deklARATIONEN inte räckte för att sätta igång jämställdhetsarbetet. 22 kommuner har ännu inte upprättat en handlingsplan. Feministiskt initiativ menar att det behövs en tydlig politisk ledning och vilja i alla led från riksdagsnivå till kommun och landstingsnivå för att kunna arbeta mot de jämställdhetspolitiska målen.

3 Genomförande:

Vi skickade den 9 februari ut en enkät på 4 frågor (se bilaga 1) till fullmäktigeordförande i de 70 kommuner, som enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL), har undertecknat CEMR deklARATIONEN. Den 15 februari skickades en påminnelse om svar. Av 70 kommuner svarade 34 kommuner. Vi sammanställde svaren efter de frågor vi ställde, d.v.s. har ni upprättat en handlingsplan/jämställdhetsplan samt använder ni er av könsuppdelad statistik? Vi tittade också på vilket år kommunen undertecknade deklARATIONEN.

4 Resultat:

Av 34 har 22 kommuner inte upprättat någon handlingsplan utifrån CEMR deklARATIONEN. 15 av dessa kommuner undertecknade deklARATIONEN någon gång mellan 2006-2009. (handlingsplan ska upprättas inom 2 år efter tecknandet). De uppgav att arbetet har påbörjats med att upprätta handlingsplaner.

Program för hållbar jämställdhet (HÅJ) är ett projekt som SKL driver med medel från regeringen. SKL beviljades 225 miljoner kronor för att stödja genomförandet av jämställdhetsintegrering i kommuner, landsting och regioner fram till 2013. HÅJ verkar ha spelat roll i arbetet med CEMR i en del kommuner. Exempel; några uppgav att de nu med HÅJ ska upprätta en handlingsplan med delar av deklARATIONEN samt att en del svarade att de driver jämställdhetsprojekt med HÅJ samt att utvecklingsarbetet går via projektmedel från HÅJ. Enligt SKL så har HÅJ haft ett undertecknande av deklARATIONEN som ett kriterium för att ansöka pengar.

En del svarade ja på frågan om de upprättat en handlingsplan och skickade policydokument och det tolkar vi som ett nej på ett upprättande av handlingsplan.

23 av 34 kommuner har någon form av könsuppdelad statistik.

5 Reflektion och slutsats:

Vi tror att kommuner har ambition att arbeta för att nå fram till det jämställdhetspolitiska målet. Av svaren framgår att arbetet med jämställdhet ser väldigt olika ut i olika kommuner. Svaren har visat på allt från att man inte har någon handlingsplan/ansvarig alls, att policydokument får tjänstgöra som handlingsplan, till exempel på hur man genom tydlig politisk ledning ger bra förutsättningar till framgångsrikt systematiskt och långsiktigt jämställdhetsarbete. I bl.a. Umeå har man tillsatt ett jämställdhetsutskott direkt under fullmäktige.

Att bara 34 av 70 kommuner svarade ser vi som ett demokratiproblem. Att ha öppenhet och föra dialog är några delar som är viktiga i en demokrati.

Hedemora har en fullständig handlingsplan enligt CEMR med alla artiklar och med tidsprioriteringar. I kontrast till att ha en fullständig handlingsplan står Svalövs kommun som varken har handlingsplan, könsuppdelad statistik eller någon ansvarig. Vi kommer därför framöver att göra ytterligare en undersökning där vi går vidare med fördjupande frågor.

Arbetet för att nå målet jämställdhet måste tillförsäkras en tydlig politisk ledning. Det finns utvärderingar och uppföljningar som visar att arbeta med frågor som handlar om mänskliga rättigheter och antidiskriminering i projektform försvinner när projekten avslutas. Bland annat menar Skolverket i en redovisning av genomförandet av jämställdhetsinsatser i skolan att arbetet med jämställdhet i skolan behöver bedrivas i ett långsiktigt och kontinuerligt perspektiv. Även utvärderingar från projekt inom programmet för hållbar jämställdhet (HÅJ) på SKL:s hemsida menar att det gäller att se till att inte kunskap och handlingskraft går förlorad efter projekt. Fler undersökningar finns som visar på problematiken med ett jämställdhetsarbete i projektform.

Det är uppenbart att det krävs en kunnig och engagerad politisk ledning för det övergripande och kontinuerliga arbetet. Det behövs också ett långsiktigt, systematiskt och organiserat arbete. Det räcker alltså inte med att kommunerna förlitar sig på olika tillfälliga projektmedel.

För ett hållbart jämslälldhetsarbete i kommunerna vill Feministiskt initiativ se:

- Att kommunerna har en tydlig politisk ledning exempel utformat i ett jämställdhetsutskott/råd som ska vara direkt underställt kommunfullmäktige.
- Att kommunerna ska anställa minst en jämställdhetsstrateg direkt knutet till utskottet/rådet.
- Att det ska vara obligatorisk utbildning för alla om jämställdhet, diskrimineringsgrunder och mänskliga rättigheter.

6 Fakta

Fakta hämtad från:

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/jamstalldhet/internationellt-jamstalldhetsarbete/cemr-deklarationen

- Deklarationen utarbetades 2005-2006 inom ramen för ett projekt som genomfördes av CEMR2 och ett stort antal samarbetspartners. Projektet stöddes av Europeiska kommissionen genom dess femte handlingsprogram för jämställdhet.
- Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå är riktad till Europas kommuner och regioner. Dessa uppmanas att underteckna den, att offentligt ta ställning för jämställdhetsprincipen och att inom sina områden fullgöra sina åtaganden enligt deklARATIONEN.
- Kommuner och regioner, som är de politiska nivåer som står folket närmast, har de bästa förutsättningarna för att motverka att skillnaderna blir bestående och för att verka för ett jämlikt samhälle. De kan, på grund av sina befogenheter och genom samarbete med alla lokala aktörer, göra konkreta insatser för att främja jämställdhet.

Bilaga 1

Frågor om CEMR deklARATIONEN - svara senast 20 februari.

Till Ordföranden i kommunfullmäktige

Hej,

Vi i Feministiskt initiativ vill undersöka hur arbetet med CEMR deklARATIONEN fungerar i de kommuner som har undertecknat den. Vi vill också gärna veta hur långt ni har kommit. Därför genomför vi denna undersökning med fyra raka frågor. Resultatet av undersökningen kommer att ingå i en rapport som kommer att offentliggöras. Era svar kommer att finnas med där samt information om vilka kommuner som inte svarar på våra frågor. Vi behöver ert svar senast den 20 februari. Skicka dem till mig på stina.svensson@feministisktinitiativ.se

Frågor

1. Vilket år undertecknade er kommun/ert landsting/region CEMR deklARATIONEN?

2. Genom att underteckna deklARATIONEN åläggs de kommuner och landsting/regioner att ta fram en handlingsplan/jämställdhetsplan.

Handlingsplanen/jämställdhetsplanen ska omfatta alla delar av deklARATIONEN.

Har ni upprättat en handlingsplan/jämställdhetsplan? Ja Nej Om Ja, Så bifoga den gärna som länk eller bilaga.

3. Vem har ansvar för handlingsplanen/jämställdhetsplanen? Svara gärna med Namn, titel och kontaktuppgifter.

4. En nödvändig del i arbetet för jämställdhet är könsuppdelad statistik. Använder ni er av könsuppdelad statistik? Ja Nej

Om ni undrar något går det bra att kontakta mig på ovan adress eller via Feministiskt initiativs pressjour tel 0706-100 191

Vänliga hälsningar

Stina Svensson

Talesperson för Feministiskt initiativ

PS Detta mail har skickats till samtliga ordföranden i kommunfullmäktige i de kommuner som undertecknat CEMR deklARATIONEN.

CEMR deklARATIONEN är ett viktigt verktyg för att arbeta effektivt med jämställdhet och antidiskriminering i kommuner och regioner. I deklARATIONEN står det att "Den som undertecknar deklARATIONEN (kommun-, landstings-, regionfullmäktige eller -styrelse) förbinder sig att politiskt verka för dess genomförande. DeklARATIONEN är inte ett juridiskt bindande dokument. Undertecknaren ansluter sig till deklARATIONENS sex principer om jämställdhet och förbinder sig därmed att verka för ett förverkligande av dessa."

Från SKL:s handledning för CEMR, läs mer på:

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/jamstallldhet/internationellt-jamstallldhetsarbete/cemr-deklARATIONEN

Bilaga 2

CEMR 20110406

Undertecknare av CEMR:s deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå
Sveriges Kommuner och Landsting har informerats om att följande undertecknat deklarationen:

70 kommuner:

Alingsås
Askersund
Bengtsfors
Berg
Bjurholm

Borgholm
Borås
Båstad
Dorotea*
Eskilstuna

Eslöv
Falköping
Falun
Flen
Gävle

Göteborg
Hedemora
Härjedalen
Jönköping
Karlskoga*

Karlskrona
Karlstad'
Kumla
Kungsör
Lerum

Lessebo
Lilla Edet
Linköping
Ljungby
Ljusdal*

Lund'
Lysekil
Malung-Sälen
Malmö
Mariestad

Mark*
Nordanstig
Nordmaling
Norsjö
Nybro

Ovanåker'
Piteå
Robertsfors
Simrishamn*
Skara

Skellefteå
Skövde
Sollentuna
Solna
Storfors

Stockholm
Strömsund
Svalöv
Svedala
Södertälje

Sölvesborg
Tidaholm
Timrå
Tranemo
Umeå

Vaggeryd
Vindeln*
Vårgårda
Vännäs
Västervik

Västerås*
Älmhult
Ängelholm
Örebro
Övertorneå

13 landsting/regioner:

Jämtlands läns landsting
Landstinget Gävleborg
Landstinget Kronoberg
Landstinget i Uppsala län
Landstinget i Värmland
Landstinget Västmanland
Landstinget Sörmland
Norrbottens läns landsting
Region Skåne
Stockholms läns landsting
Västerbottens läns landsting
Västra Götalandsregionen
Örebro läns landsting

Södertörns brandförsvarsförbund

Sveriges Kommuner och Landsting (Svenska Kommunförbundet/Landstingsförbundet) SALAR

*Finns på CEMR:s lista men inte på SKL:s: Dorotea, Karlskoga, Ljusdal, Mark, Simrishamn, Vindeln, Västerås

' Finns på SKL:s lista men inte på CEMR:s: Karlstad, Lund, Ovanåker

Feministiskt initiativ